

▲ พัดสีแดงให้สัญญาณแก่คนลาก

▲ ดันจิริแต่ละคันมีคนลากคนดูเฉลี่ย 500-1,000 คน

▲ รถติดระหว่างรอไปมัสการเทพเจ้า หมู่ๆ จึงพากันจับรุ่นพี่โยน Do-age

▲ ช่วงเช้าวันที่สองของงาน รถดันจิริทุกคันจะเข้าไปนมัสการเทพเจ้าที่ศาลาโกลั่ ๆ

หากจะชมเทศกาล “ดันจิริ”

ต้อง “คิชิวาดะ ดันจิริ” เท่านั้น

ต่อ จากฉบับที่แล้ว

| กนิษฐา มัทธูโอะ |

การขับเคลื่อน และการดูแลรักษาธาตุดันจิริแต่ละคันจำเป็นต้องอาศัยคนกว่า 500-1,000 คน แยกเป็นคนลาก (อิคิเทะ) นักดนตรี (นาริโมะโนะ) คนให้สัญญาณบนหลังคารถ (โดคุคาตะ) คนบังคับรถด้านหน้า (มะเอะเตะโกะ) และคนบังคับรถด้านหลัง (อุชิโรเตะโกะ) เทศกาลในเดือนกันยายนแยกจัดใน 2 เขตใหญ่ๆ รวมเป็นดันจิริทั้งหมด 34 คัน เฉพาะ ในใจกลางเมืองคิชิวาดะเอง มีรถวิ่งไปมาจากเช้าถึงค่ำสองวันสองคืนรวม 22 คัน

คนลาก (อิคิเทะ) คือเครื่องยนต์สำคัญของดันจิริแต่ละคัน หลักๆ เป็นนักเรียนมัธยมปลาย หรือหญิงชายในวัย 20 เศษ

พวกเขาจะฟอร์มตัวกันเป็น “กลุ่มเยาวชนประจำตำบล” (เซเนงดัง) มีหัวหน้า (ดันโจ) คอยกำกับดูแล หมู่ๆ บางคนจะได้รับคัดเลือกเป็นนักดนตรี (นาริโมะโนะ) ใช้กลอง ช้องเล็ก ฉาบ และขลุ่ยบรรเลงเพลงสร้างจังหวะให้เข้ากับ ความเร็วของรถ หลังผ่านประสบการณ์วิ่งลากหรือเล่นดนตรีได้สัก 8-9 ปี พวกเขา ก็จะเลื่อนขั้นเป็น “ผู้คุม” (ยะกุไซะกุ) โดยรวม คอยดูแลภาพรวมของงาน การจราจร การรักษาความปลอดภัย การประสานงานระหว่างตำบลต่าง ๆ ฯลฯ สิ่งที่น่าประทับใจ สำหรับการจัดการบริหารคนที่นี่คือ มีกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมต้น (ไซเนงดัง) และกลุ่มเด็กเล็ก (โคะโดะโมะดัง) คอย

รวบรวม และดูแลเด็กเล็กให้รู้จักกิจกรรมระหว่างเทศกาล อย่าง เป็นระบบอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองจึงเห็นลูกเด็กเล็กแดง ในชุดฮัปปิ ประจำตำบลออกมาวิ่งลากรถ มาช่วยหอบหิ้วอาหารเครื่องดื่มกัน เต็มเมือง เพื่อนผู้เขียนที่เป็นชาวเมืองคิซิวาคะ จะลงงานล่วงหน้า ช่วงนี้ทุกปี ครอบครัวของเขามีร้านค้าในเมือง พ่อแม่ปู่ย่าตายายก็จะปิดร้านออกมาชมเทศกาลกันแทบทุกบ้าน บางคนบอกว่าที่ปิดร้านเพราะกลัวว่า รถคันจิจะพุ่งชนร้านพัง เคยได้ยินคนบอกเล่า กันว่าเด็ก ๆ คิซิวาคะได้ยินเสียงเพลงโออาซาชิประจำเทศกาลกัน ตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ พอคลอดออกมาได้ยินเสียงเพลงอีกที ก็กระดิกมือเท้ารับจังหวะได้เลย

นอกจาก “ฮิชิทะ” แล้ว อีกตำแหน่งหนึ่งที่เราเรียกว่าเป็น ดาวเด่น (ฮานะคาตะ) ของเทศกาลคือ “ไดคุคาตะ” 3-4 คนที่ยืนตระหง่านบนหลังคาชั้นบนสุด หรือได้ลงมา หน้าที่ของพวกเขาคือ การให้สัญญาณคนลากรถด้านหลังให้วิ่งเร็ว ช้า หยุด หรือเตรียมตัวออกวิ่ง สัญญาณดังกล่าวจะใช้การเต้นกระโดดไปมาบนหลังคา มือถือพัดสีแดงมองเห็นแต่ไกล ยิ่งกระโดดได้สูง เร็ว และร่าเริง ทรนตัวได้ดี เวลาวิ่งหรือเลี้ยวด้วยความเร็วสูงเท่าใด เสียงปรบมือก็จะยิ่งดังมากขึ้นเท่านั้น และสำหรับหนุ่ม ๆ และเด็กชายในเมืองแล้ว “ไดคุคาตะ” คือบทบาทในฝันที่พวกเขาอยากเป็นกันสักครั้งในชีวิต แต่ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย แทบทุกตำบลจะกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ เช่นต้องมีเสียงรับรองจากผู้ใหญ่ในตำบล ต้องมีประสบการณ์เป็นหัวหน้ามาก่อน และที่สำคัญต้องใจกล้า เพราะการกระโดดโลดเต้น บนหลังคาคันจิที่วิ่งด้วยความเร็ว ไม่มีเข็มขัดนิรภัยรัดตัวเลยนั้น หากพลาดก็ตกลงมาตายได้

แท้จริงแล้ว คันจิเพิ่งจะมาโลดโผนเช่นนี้ หลังสงครามโลกครั้งที่สองจบสิ้นลงไม่นานนัก หลังจากที 5 ตำบลพากันประดับประดาและสักรถงดงาม ตำบลอื่น ๆ ก็จึงทำตามลัทธิมาเปลี่ยนเป็นล้อที่มีใจกลางทำด้วยโลหะวิ่งได้เร็วขึ้น ไดคุคาตะก็เลยเพิ่มบทบาทตัวเองตามไปด้วยทั้ง ๆ ที่แรกเริ่มราวปี 1703 เมื่อโอคาเบะ

▲ เลี้ยว Yari-mawashi หักวงเวียนเกือบชนกำแพงบ้านหัวมุม

▲ ช่วงเลี้ยวรถคือช่วงที่ตื่นเต้นที่สุด

นางายาสุเจ้าเมืองคนที่ 3 ผู้ัญเชิญเทพเจ้าอินาริจากศาลฟุชิมิอินาริในเกียวโต มาตั้งในบริเวณปราสาท ได้จัดเทศกาลขอพรให้ธัญญาหารสมบูรณ์ขึ้นเป็นครั้งแรกนั้น คงมีรถคันจิลากโชว์เรียบง่ายไม่กี่คันเท่านั้น

วันเวลานับ 300 ปี ได้เปลี่ยนให้เทศกาลคันจิใหญ่โตขึ้น รถลากวิ่งเร็ว และโลดโผนขึ้น และเหนืออื่นใดแต่ละตำบลยังพยายามอบรมสร้างเด็ก และยุวชนให้ชาบชึงกับเทศกาล และมีไม้ลายมือของตนเอง รู้จักร่วมมือกับตำบลอื่น ๆ จัดงาน เด็ก ๆ เหล่านี้ไม่ได้ถูกบังคับ พวกเขาจะรักที่จะลากหรือเต้นบนหลังคาคันจิกันจริง ๆ จัง ๆ ยืนยันได้จากเวลาไป พิพิธภัณฑ์คันจิในตัวเมืองที่มีรถคันจิจอดโชว์อยู่ มักพบเด็ก ๆ ฝึกเล่นดนตรีบ้าง กระโดดบนหลังคากันบ้าง แม้แต่เด็กเล็ก 2-3 ขวบก็พากันลากรถคันจิพลาสติกวิ่งเล่นกันหน้าบ้านบ้าง สำหรับพวกเขา การวิ่งโชว์หรือบังคับเลี้ยว “ยาริมาวาชิ” ของตำบลตนเก่งเป็นที่หนึ่งเสมอไม่เป็นรองใคร ไม่มีการประกวดประชันกัน “คันจิ” จึงเป็นเสมือนการประสาน คนในทุกรวัยให้ภูมิใจกับตำบล และกับเมืองที่ตนเกิด และกลับมาร่วมงานมาเจอกันทุกปี ๆ ไป

ปีนี้ผู้เขียนแค่ไปลองเชิงสองวัน วันแรกในวันทอดล่องวิ่งราวไม่กี่ชั่วโมง กับวันสุดท้าย ตั้งแต่เช้าตรู่ เมื่อแต่ละตำบลลากรถไปกราบไหว้เทพเจ้าประจำศาลใกล้ ๆ คราวนี้พอรู้เส้นทาง เวลา และจังหวะแล้ว ปีหน้าถ้ากำลังหาอยู่จะหาโอกาสไปอีกครั้งคะ

*เทศกาล “คิซิวาคะคันจิ” จัดขึ้นเป็นประจำราวต้นเดือนกันยายนของทุกปี ช่วงเสาร์ อาทิตย์ ก่อนวันผู้สูงอายุ (เคโรโนะอิ) หนึ่งวัน ปกติจะมีบัตรที่นั่งเข้าชม แต่เดินชมตามจุดต่าง ๆ ก็สนุกไม่น้อย ข้อสำคัญคืออย่าฝ่าฝืนกฎ เข้าไปในที่ห้ามเข้าเด็ดขาด เพราะอาจถูกชนเอาได้ คนเมืองนี้ดูมาก สองวันที่ไปชมยังได้ยินเสียงเจ้าหน้าที่ตะโกนดูคนที่มาชม และล่ำลั่นด้วยภาษาคันไซแรง ๆ “อาโฮ โบเคะ ชิเนะ” แปลเป็นไทยได้ว่า “โง่ เชื้อชေးไปตายซะไป”